Bestyrelsens beretning 2020

Dansk
Folkeoplysnings
Samråd

Indhold

Forord v/Per Paludan Hansen 3

Coronahjælp: Helskindet gennem krisen 4

Virtuel folkeoplysning: Nødløsninger blev til udviklingsprojekter 8

Bæredygtighed: Gå foran – giv den gas! 12

Fortællefællesskab: Historiefortælling skaber empati og dannelse 16

Medier: Nedlukningen åbnede for mere kommunikation 18

Organisationen: Totalrenovering af DFS 20

Resten: … og mange andre aktiviteter 24

Om årets beretning

Beretningen består i år af en række artikler, der hver især sætter fokus på de vigtigste dele af vores arbejde.
I forbindelse med artiklerne er bokse med relevante informationer.

Økonomipapirer, vedtægtsændringsforslag og andre bilag udsendes i et særskilt hæfte

Redaktion: Michael Voss
Lay-out: Rikke Saabye
Forsidefoto: Peter Grosen

Forord

Mange folkeoplysende aktiviteter gik i stå. Dem, der blev gennemført, fik en anden form end normalt. De fleste planer måtte ændres – ofte flere gange. Intet var rigtig, som vi er vant til, i 2020.

Aktive folkeoplysere blev testet til det yderste. De folkeoplysende organisationer, der er skabt til at samle deltagere om meningsfulde fællesskaber, trives selvsagt dårligt, når de ikke kan byde deltagere indenfor. Krisen vil sætte sig spor i foreningerne, og det vil kræve en stor indsats fra frivillige og ledere at genvinde den position, de havde før krisen.

Midt i krisen var det imponerende at se de folkeoplysende aktører tænke nyt. På få uger blev der gjort digitale landvindinger, som det under normale omstændigheder ville tage flere år at nå. Virtuelle møder og fjernundervisning skød op. De folkeoplysende organisationer bød sig også til for at nå ud til de borgere, der var hårdest ramt af nedlukningerne – de ensomme og de udsatte.

For DFS betød det ikke færre opgaver. Vi fik travlt med at sikre medlemsorganisationernes overlevelse og fremtid. Det indebar gode samtaler med vores medlemsorganisationer og mange møder med embedsmænd og politikere. Det krævede også nogle gange, at vi var meget insisterende.

Når vi opnåede resultater, var næste skridt at informere medlemsorganisationerne, og vi påtog os også opgaven at administrere en af kompensationspuljerne.

Nogle kalder 2020 for et spildt år. Sådan ser jeg ikke på det. Når DFS passer sin kerneopgave, er kræfterne ikke spildte. Men det er ikke den eneste grund til, at 2020 rykkede DFS fremad. På rigtig mange felter blev der udviklet i årets løb, og vi fik lagt sporene for fremtidige aktiviteter og nyskabelser.

Særlig vigtigt er det for mig, at vi havde så godt et samarbejde med medlemsorganisationerne omkring corona-situationen. Med den nye organisering af sekretariatet er jeg overbevist om, at vi i 2021 vil komme endnu tættere på hver enkelt medlemsorganisation, med alle de forskelle og særtræk, de har.

Samarbejdet vender sig også ud af. I 2020 har DFS etableret nye kontakter og fælles projekter med mange aktører uden for DFS. På grund af restriktionerne er det ikke alt sammen blevet til virkelighed, men det ligger grydeklart til den forhåbentligt snarlige genåbning og genstart. Det gælder ikke mindst arbejdet med at rulle DFS' nye strategi for bæredygtig folkeoplysning ud.

Både DFS og vores medlemsorganisationer står foran en genstart, som også vil byde på udfordringer, vi ikke er vant til. Der bliver brug for at give folkeoplysningen et nyt "boost". Det har vi taget hul på i bestyrelsen, og det vil vi bedst kunne gøre, hvis vi kombinerer kræfterne i DFS' folkeoplysende fællesskab.

I den forbindelse vil jeg opfordre til, at vi ikke kun tænker på, hvordan vi vinder det tabte tilbage og genopretter den folkeoplysning, vi kender. Lad os samtidig bygge på de nye tanker og nye metoder, som skoler og foreninger har udviklet under pandemien. Lad genstarten også blive præsentationen af en ny og bedre folkeoplysning, som giver borgerne den viden og de fællesskaber, som de har brug for i dag og i de kommende år.

Per Paludan Hansen, formand

”BÅDE POLITIKERNE OG MINISTERIET FORSTÅR OG ANERKENDER DEN BETYDNING, FOLKEOPLYSNINGEN HAR FOR BORGERNES LIVSKVALITET OG FOR FÆLLESSKABERNE.”

Per Paludan Hansen

Coronahjælp

Helskindet gennem krisen

Arbejdet for at hjælpe medlemsorganisationerne helskindet gennem coronakrisen var den største samlede lobby-indsats i DFS' historie. Det lykkedes langt hen ad vejen – på grundlag af et godt samarbejde mellem DFS' sekretariat og medlemsorganisationerne, og vi blev mødt med stor lydhørhed hos politikerne.

"Som brancheorganisation er det en kerneopgave for DFS at sikre, at vores medlemsorganisationer kommer helskindet gennem en krise som denne. Derfor kastede vi mange kræfter ind i arbejdet.

Det lykkedes heldigvis at overbevise kulturministeren om, at de generelle støttepakker ikke kunne løse de folkeoplysende skoler- og foreningers problemer," siger DFS' formand Per Paludan Hansen.

Konstruktivt samarbejde

Sekretariatschef Carolina Magdalene Maier tilføjer:

"Gennem hele forløbet oplevede vi et meget konstruktivt samarbejde med både Kulturministeriet og de politiske ordførere.

Vores fokus var at hjælpe ministeriet og politikerne med at forstå, hvor kompleks og sammensat den folkeoplysende verden er. Med det udgangspunkt kunne vi sammen forsøge at etablere hjælpeordninger og støttemuligheder, som kom hele det brede felt af folkeoplysende foreninger til gode."

Tæt samarbejde

DFS' grundindstilling var, at de folkeoplysende aktiviteter måtte tilpasse sig de betingelser, som var nødvendige for at begrænse coronasmitten. Med det udgangspunkt arbejdede vi for, at de folkeoplysende skoler og foreninger blev i stand til at overleve økonomisk.

Sekretariatet indhentede informationer fra alle medlemsorganisationer om de udfordringer, som nedlukningen skabte. Ud fra det og grundige diskussioner i bestyrelsen tog vi en række initiativer over for politikere og embedsværk – hele vejen igennem i tæt samarbejde med medlemsorganisationerne.

Foto: Peter Grosen

Folkeoplysningens særlige forhold

Helt afgørende blev det, at vi fik overbevist Folketinget og Kulturministeriet om, at de generelle erhvervspakker ikke tog højde for folkeoplysningens særlige forhold. Det udmøntede sig i en række særlige kompensationsordninger og puljer. Lige så vigtigt var det, at kulturminister Joy Mogensen gav kommunerne mulighed for at dispensere for tilskudsreglerne, og at hun opfordrede dem til at være fleksible på en række områder.

”Vi var de første på Kulturministeriets område, som fik vores egen støttepakke, mens kunstnerne, kulturinstitutionerne og medierne måtte kæmpe i længere tid for deres sag. Jeg ser det som udtryk for, at både politikerne og ministeriet forstår og anerkender den betydning, folkeoplysningen har for borgernes livskvalitet og for fællesskaberne,” siger Per Paludan Hansen.

Som bekendt er forsamlingsregler og lignende løbende blevet ændret gennem året som følge af pandemiens udvikling. Her har DFS haft et godt og tæt samarbejde med Kulturministeriet om, hvordan de generelle retningslinjer blev udmøntet og fortolket på vores område.

Som en del af dette arbejde har vi deltaget i Kulturministeriets sektorpartnerskab for kultur- og idrætsliv og Socialministeriets sektorpartnerskab for udsatte voksne.

”DET ER EN KERNEOPGAVE FOR DFS AT SIKRE, AT VORES MEDLEMSORGANISATIONER KOMMER HELSKINDET GENNEM EN KRISE SOM DENNE.”

Per Paludan Hansen

”VORES FOKUS VAR AT HJÆLPE MINISTERIET OG POLITIKERNE MED AT FORSTÅ, HVOR KOMPLEKS OG SAMMENSAT DEN FOLKEOPLYSENDE VERDEN ER.”

Carolina Magdalene Maier

Foto: Peter Grosen

Amatørkulturen i et hul

En særlig udfordring var det at sikre de mange, ofte små, amatørteatre, kor, orkestre og andre amatørkulturelle foreninger. I lang tid faldt amatørkulturen i et hul mellem de folkeoplysende skoler, medierne og det professionelle kulturliv.
De regler og ordninger, der blev etableret på hovedområderne i Kulturministeriet, løste ikke amatørkulturens problemer.

Efter insisterende henvendelser til både Kulturministeriet og politikere lykkedes det endelig i slutningen af 2020 at give amatørkulturen mulighed for at søge kompensation for tabte udgiftƒer i den såkaldte ’foreningspulje’, som ellers i starten var reserveret til ungdomsområdet. DFS fik opgaven med at administrere den.

Virtuel folkeoplysning

Nødløsninger blev til udviklingsprojekter

Der blev dømt forskellige grader af nedlukning for folkeoplysende aktiviteter gennem 2020. Mange skoler og foreninger fandt alternativer. Noget begyndte som nødløsninger, men endte med at udvikle sig til nye undervisnings- og mødeformer, som også vil overleve efter pandemien.

Da regeringen lukkede Danmark ned i marts, var den umiddelbare reaktion hos mange af DFS' medlems-organisationer at indstille aktiviteterne. Men sådan blev det langt fra alle steder.

Fællesskabet savnet

Mange deltagere havde brug for den viden, de kunne få fra kurser mm. Andre savnede det fællesskab, som var lukket ned. Nogle følte sig totalt isolerede i tvungen eller selvvalgt karantæne og havde derfor et større behov end tidligere for meningsfulde fællesskaber.

Det vidste foreningsledere, skoleledere og undervisere. Derfor gik mange af dem i gang med at undersøge, hvordan de kunne fastholde undervisning og fællesskab virtuelt, i fri luft eller med tilpasset brug af lokaler.

Nye udfordringer

På DFS' hjemmeside og i nyhedsbrevet bragte vi en serie artikler om dette arbejde. Nogle byggede videre på tidligere erfaringer med fjernundervisning. For andre var onlineundervisning en helt ny udfordring.

Mange af FOF-Aarhus' kurser blev lukket ned, og deltagerne fik pengene tilbage.

"Men vi kunne ikke rigtig opfordre deltagerne i barselskurserne til at komme tilbage igen til efteråret. Derfor tænkte vi straks i onlineundervisning," siger Lone Husted Kristensen, der leder FOF Aarhus' fødselsforberedelse- og efterfødselsaktiviteter.

"Som folkeoplysning har vi en forpligtelse, og derfor var vi også parate til at gennemføre kurserne selv med små hold, selv om det kunne udfordre økonomien på det enkelte hold. Men det blev der overhovedet ikke brug for, og online kunne vi etablere store og bredt sammensatte hold," fortæller hun.

Aftenskolernes undervisere skulle udvikle andre måder at forklare, undervise og instruere på og ikke mindst håndtere nye tekniske udfordringer.

"De skulle også finde ud af, hvordan man skaber en afslappet og rar stemning via skærmen. F.eks. logger de ind et kvarter før og byder velkommen, efterhånden som kursisterne dukker op. Eller bare sådan en lille ting, som at sige: Jeg går lige ud og henter en kop kaffe. Det er med til at gøre undervisningen uformel og stadig fællesskabs-skabende i det digitale univers," fortæller aftenskolelederen.

Onlineundervisning kan noget ekstra

Lone Husted Kristensen og underviserne i FOF Aarhus oplevede hurtigt, at mange kursister var glade for at kunne følge kurset hjemmefra.

"I tiden op til fødslen kan de anvende øvelserne mere praksisnært og i tryghed, fordi det er i hjemmet. Som oftest starter fødslen, når man er hjemme, og når folkeoplysningen kan foldes ud i sin helhed hjemme hos deltageren – så går tingene op i en større enhed.

UDVIKLINGSPERSPEKTIVER

DFS' bestyrelse tog i 2020 hul på en diskussion om, hvordan erfaringerne fra corona-perioden kan være med til at udvikle folkeoplysningen – blandt andet dem, der er omtalt i artiklen.

Underviser Melanie Hornemann Kämpfe er i gang med et FOF on-line fødselsforberedelseskursus. (Foto: Jørgen Diswal)

Ved kurserne i tiden efter fødslen har mange nybagte mødre haft stor glæde af at kunne træne derhjemme. Også her har den digitale undervisningsform vundet stort indpas."

"For nogle kursister har det været nemmere at håndtere deltagelse online. Det er en anden fornemmelse, når man ikke sidder fysisk midt i en stor gruppe. Rent teknisk kan man være mere anonym, fordi man ikke engang behøver at logge ind med sit fulde navn," siger Lone Husted Kristensen.

Derfor vil FOF-Aarhus fastholde disse erfaringer og bruge dem, når der bliver frit spil for fysisk tilstedeværelse.

"UNDERVISERNE SKULLE FINDE UD AF, HVORDAN MAN SKABER EN AFSLAPPET OG RAR STEMNING VIA SKÆRMEN."

Lone Husted Kristensen

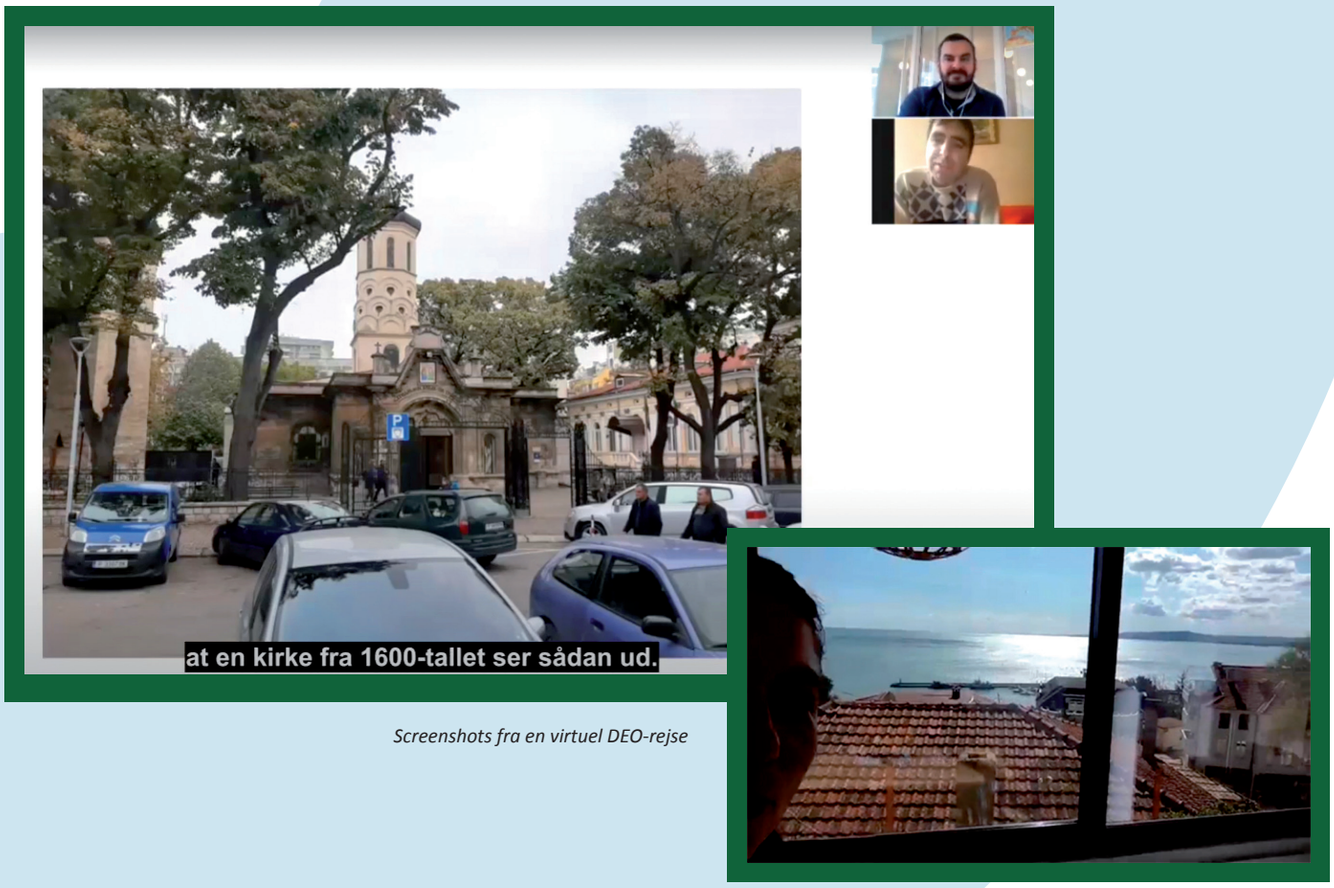

Screenshots fra en virtuel DEO-rejse

Virtuelle samfundsrejser

Til hverdag er lærerige rejser med samfundsperspektiver en af Oplysningsforbundet DEO's store aktiviteter. Med nedlukningen var det slut. I stedet har de eksperimenteret med virtuelle rejser.

Online-rejserne er som regel weekend-arrangementer. Når skærmen bliver tændt, sidder nogle af deltagerne måske og spiser lokal mad fra rejsemålet. Flere dage før har de fået tilsendt opskrifterne.

En DEO-rejseleder introducerer rejsemålet og programmet. Bagefter er der "snak i bussen", dvs. deltagerne går i mindre online-grupper.

Næste programpunkt kan være et foredrag. På en Estlandsrejse var en dansk økonomiprofessor med direkte fra Tallinn.

Byvandring med lokale guider

Byvandring indgår i de fleste programmer. På en rejse til det tidligere Jugoslavien tog en lokal dansktalende DEO-kontakt rejsegruppen med på byvandring i den montenegrinske by Herceg Novi ved Adriaterhavet – ved hjælp af egne fotos. Senere viste rejselederen en video i tre bidder, med en lokal miljøaktivist og byguide fra Nordmakedonien", Rejselederen oversatte løbende og guiden var med på skærmen og kunne svare på spørgsmål.

På samme rejse var en dansk-bosnisk kunstner med live fra Bosnien-Herzegovina, mens to andre dansk-bosnier var med fra København. Kunstnerne viste deres kunst, og rejsedeltagerne blev opfordret til åbne vin, øl og snacks hjemme og diskutere kunst, kultur, identitet og lande-grænser i en uformel atmosfære. På en anden rejse instruerede herboende med tilknytning til rejsemålet i lokale folkedanse.

DEO-næstformand Finn Ellegaard deltager i en sidste øjebliks test inden en af de virtuelle rejser.

Fra en pub i byen Mostar viste rejseledere video. Ejeren fortalte, og hans far var med fra sit hjem i byen. Far og søn var langt fra enige om debatemnerne, og det vakte stor begejstring i gruppen.

Video-optagelser fra togture mellem to byer i den virtuelle rejseplan er også med til at skabe fornemmelsen af at være på rejse.

Erstatning og fremtidsmulighed

Zlatko Jovanovic, der er en af DEO's rejseledere, erkender, at de virtuelle rejser kun til en vis grænse kan erstatte rigtige rejser. Alligevel peger han på fordele, som DEO vil tænke med i deres aktiviteter efter nedlukningen.

"Måske kan det hjælpe os ud af et dilemma. DEO vil oplyse og engagere mennesker i samfundsudvikling og samfundsproblemer. Samtidig bidrager vi til klimaproblemerne ved at sende 50 mennesker med fly rundt i Europa. Det kan også udvide vores rejseperiode. Det faste rejseprogram ligger i foråret og i efteråret, fordi vinteren ofte er for kold, og sommeren nogle steder er for varm. I fremtiden kan vi overveje at supplere med online rejser om vinteren og om sommeren.

Og så kan det være et tilbud til mennesker, der af forskellige grunde ikke er i stand til at rejse."

"DET KAN VÆRE ET TILBUD TIL MENNESKER, DER AF FORSKELLIGE GRUNDE IKKE ER I STAND TIL AT REJSE."

Zlatko Jovanovic

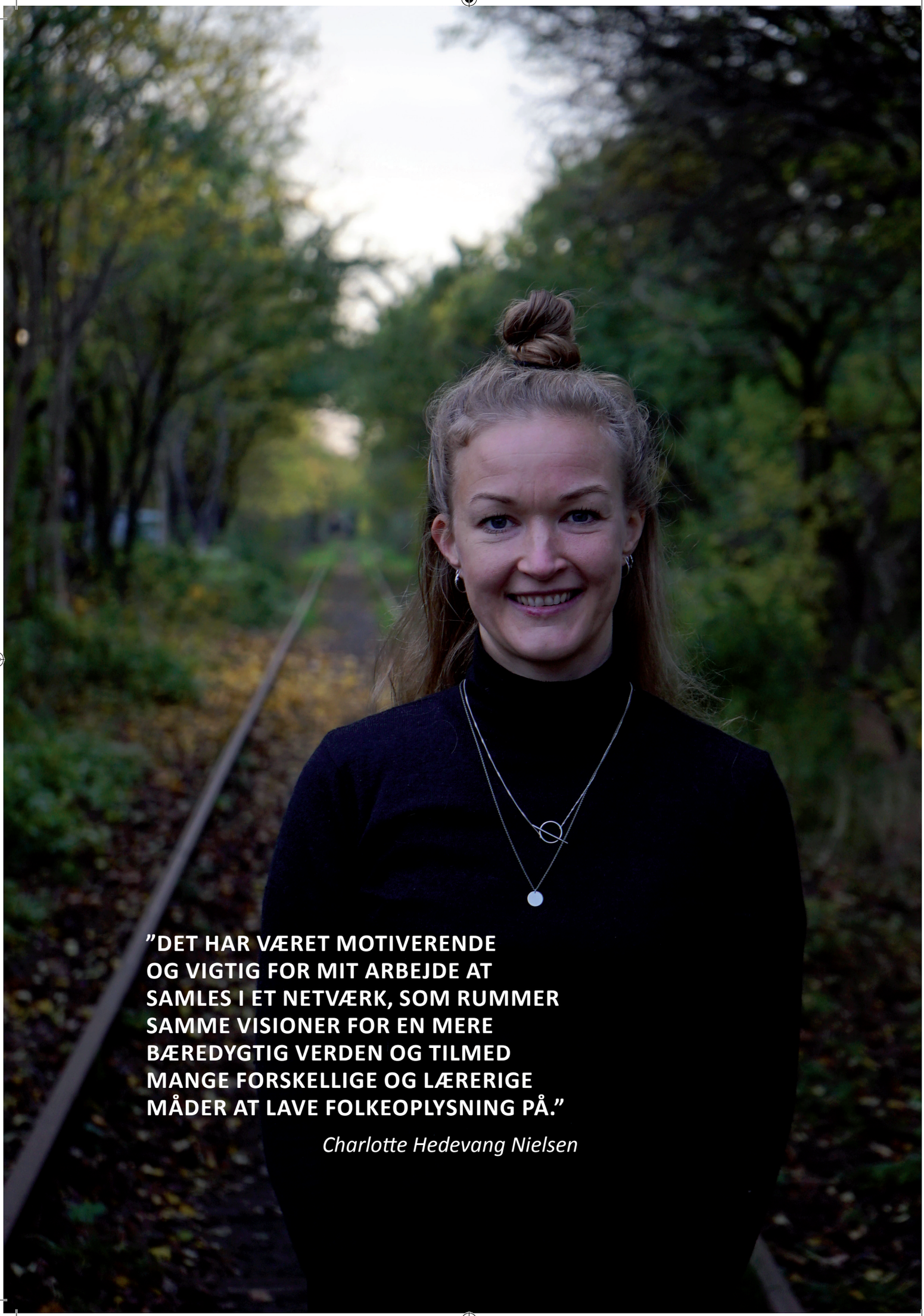

”DET HAR VÆRET MOTIVERENDE OG VIGTIG FOR MIT ARBEJDE AT SAMLES I ET NETVÆRK, SOM RUMMER SAMME VISIONER FOR EN MERE BÆREDYGTIG VERDEN OG TILMED MANGE FORSKELLIGE OG LÆRERIGE MÅDER AT LAVE FOLKEOPLYSNING PÅ.”

Charlotte Hedevang Nielsen

Bæredygtighed

Gå foran – giv den gas!

”Der er brug for en bred folkeoplysende indsats om alle verdensmålene. Folkeoplysningen har et stort ansvar. Organisationerne skal gå foran og give den fuld gas.” Sådan lød professor Steen Hildebrandts opfordring i en af de fire adventsvideoer med ham, produceret af DFS.

”Der er brug for en bred folkeoplysende indsats om alle verdensmålene. Folkeoplysningen har et stort ansvar. Organisationerne skal gå foran og give den fuld gas.” Sådan lød professor Steen Hildebrandts opfordring i en af de fire adventsvideoer med ham, produceret af DFS.

De folkeoplysende organisationer er godt i gang. Før sommerferien 2020 gennemførte DFS’ sekretariat en undersøgelse blandt DFS’ medlemsorganisationer. Den viste, at 25 af dem arbejder med bæredygtighed, både i landsorganisationerne og de lokale skoler og foreninger.

”Vi har arbejdet med bæredygtighed længe før, at nogen havde tænkt på FN’s verdensmål,” sagde nogle af organisationerne. Flere foreninger tænker bæredygtighed ind i alt det, de laver.

Alligevel kan de fleste folkeoplysende organisationer sagtens give den mere gas, som Steen Hildebrandt opfordrer til. Det vil DFS gerne bidrage til. Derfor blev bæredygtighed og verdensmål til omdrejningspunktet for den nye strategi, som bestyrelsen vedtog i foråret.

Inspirerende og motiverende

Enhver DFS-strategi eller ethvert projekt står og falder på, at vi gennemfører det sammen med medlemsorganisationerne. Derfor var det første skridt at etablere et bæredygtighedsnetværk for medlemmerne.

På fire møder i 2020 mødtes netværkets medlemmer om fælles udfordringer og muligheder i arbejdet med bæredygtighed. Inviterede eksperter præsenterede deres viden, inspirerede til aktiviteter og diskuterede det med netværkets medlemmer.

Charlotte Hedevang Nielsen fra Efterskoleforeningen deltager i netværket. Hun siger:

”I en tid, hvor initiativer og arrangementer udsættes og aflyses, har det været motiverende og vigtigt for mit arbejde at samles i et netværk, som rummer samme visioner for en mere bæredygtig verden og tilmed mange forskellige og lærerige måder at lave folkeoplysning på.

På trods af afstande og forskelligheder har DFS’ bæredygtighedsnetværk sat rammen om spændende oplæg fra inspirerende meningsdannere og et rum, hvor vi kan vidensdele.”

”VI SKAL ALLE HAVE REELT MEDEJERSKAB TIL OMSTILLINGEN LOKALT – BÅDE PÅ ARBEJDSPLADSEN, PÅ VORES UDDANNELSES-INSTITUTIONER, I DET KOMMUNALE DEMOKRATI OG I FORENINGSLIVET.”

Den Grønne Demokratifond

Folkeoplysende landsorganisationer, der arbejder med bæredygtighed

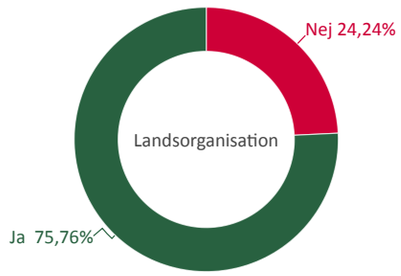

Andel af de folkeoplysende organisationers lokale skoler og foreninger, der arbejder med bæredygtighed

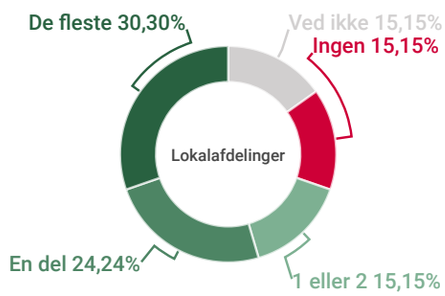

Puljestøtte

I sidste ende er det ude i de lokale skoler og foreninger, at strategien for alvor kan blive til virkelighed og styrke den bæredygtige udvikling. For at understøtte det arbejde valgte bestyrelsen at gøre verdensmålene til et hovedtema for ansøgninger til de to millioner kroner, vi uddeler fra vores udviklingspuljer.

Fysisk-virtuelle hybridmøder, ungeråd, planterige måltider og ”fiksefredag” for mere genbrug er nogle af de projekter, som vil blive ført ud i livet i 2021 med puljestøtte.

Sammen med andre

Samarbejde med andre aktører på området er nødvendigt, når DFS og medlemsorganisationerne skal skabe folkeoplysning om verdensmålene. I løbet af året blev DFS medlem af Broen til Fremtiden, som er en alliance, der arbejder for en socialt ansvarlig og grøn omstilling. Vi kom også med i Globalt Fokus, der er platform for danske foreninger og folkelige organisationer, engageret i internationale udviklings-, miljø- og humanitære aktiviteter.

Borgerinddragelse i omstillingen

”Hvis vi mener det alvorligt, at borgerne skal involveres aktivt i omstillingen, kræver det en inkluderende tilgang. Vi skal alle have reelt medejerskab til omstillingen lokalt – både på arbejdspladsen, på vores uddannelses-institutioner, i det kommunale demokrati og i forenings-livet. Vi skal langt ud over de allerede indviede, hvis omstillingen skal engagere hele befolkningen.”

Det skrev DFS og en række andre grønne og demokratiske organisationer i forslaget om en Grøn Demokratifond. Ideen er, at fonden – med finans-lovsmidler i ryggen – skal understøtte en politisk, økonomisk og vidensmæssig demokratisering af omstillingen. Det arbejde fortsætter frem mod næste finanslov.

Vi er kommet godt i gang med bæredygtigheds-strategien. Vi ville gerne være nået videre. Blandt andet planlagde vi en række debatmøder, både i foråret og efteråret. Her kom en virus i vejen. Til gengæld er vi godt forberedte, når corona-restriktionerne ikke længere begrænser vores muligheder.

BÆREDYGTIGHEDSNETVÆRKET

Netværket har 18 medlemmer fra 17 forskellige medlemsorganisationer.

Hovedoplæggene på årets fire møder:

- Bæredygtighedens pædagogik v. Jonas Lysgaard, lektor på DPU
- Grøn folkeoplysning er nøglen til den store omstilling v. Steen Gade, tidligere MF'er for SF og tidligere direktør i Miljøstyrelsen
- En filosofisk vinkel på bæredygtighed, v. Asbjørn Riis-Søndergaard, filosof
- De unge og deres engagement i klimakampen v. Anna Baastrup Rønne, projektmedarbejder i NOAH.

Foto: Peter Grosen

”PÅ COMPUTEREN OPSTÅR ET STILLE OG RESPEKTFULDT FORTÆLLERUM, NÆRMEST EN SLAGS ANDÆGTIGHED.”

Astrid Søe

Fortællefællesskab

Historiefortælling skaber empati og dannelse

Kan man kombinere Grundtvigs tanker om ”det levende ord” med oprindelige folks særlige fortælletraditioner? Det er i hvert fald grundtanken i projektet Danmark Fortæller, hvor mennesker mødes og fortæller hinanden historier fra deres liv.

20 mennesker, som ikke kendte hinanden i forvejen, mødtes på Zoom fem gange i foråret og forsommeren. Efter en kort instruktion gik de i virtuelle grupper på 4-5 personer. Her fortalte de hver en historie fra deres liv, som belyste et bestemt tema, f.eks. kærlighed.

Efter hver fortælling kunne de andre kommentere, men ikke med kritik og opposition. Grundideen er, at de øvrige deltagere skal hjælpe med at gøre historien bedre som fortælling eller bygge videre med deres egen fortælling.

Bagefter mødtes de i plenum for at dele nogle af fortællingerne og gik til sidst tilbage i grupperne for at bearbejde og udvikle historierne. Efter planen skulle det have været fysiske møder rundt om i landet. Men som meget andet blev det lagt om til en online-begivenhed.

En del af noget større

”Det var forbløffende, hvordan der på utrolig kort tid blev skabt et fortroligt rum, hvor vildt fremmede berigede og inspirerede hinanden og fandt et fællesskab,” fortæller Søren Børsting, som var en af gruppeværterne.

En anden gruppevært, Astrid Søe, siger: ”At dele fortællinger er en måde at styrke fællesskab på. Når man hører om andres liv, får man større empati. Man bliver en del af noget større.”

Kraftfuldt

Forløbet i 2020 var et pilotprojekt, som DFS gennemførte sammen med Nordic School of Arts and Health (NSAH). Jens Larsen fra NSAH har udviklet fortællemetoden. Han var også en af de to hovedværter. Om metoden fortæller han:

”Mange oprindelige folk har en fortælletradition, hvor tilhørerne ikke bedømmer historien og fortælleren, men svarer med en anden fortælling.”

”Det er utrolig kraftfuldt og styrkende for sundhed, at man sætter sig ud over sig selv og sine egne følelser. Det handler også om dannelse,” tilføjer han.

Pilotprojektet var en stor succes, og deltagerne var glade for oplevelsen. I en efterfølgende video sagde Jens Peter Madsen, der deltog i fortællefællesskabet: ”Som udgangspunkt er jeg egentlig genert og tilbageholdende, men netop med fortællinger har jeg fundet en vej til at træde ud af min indelukkethed.”

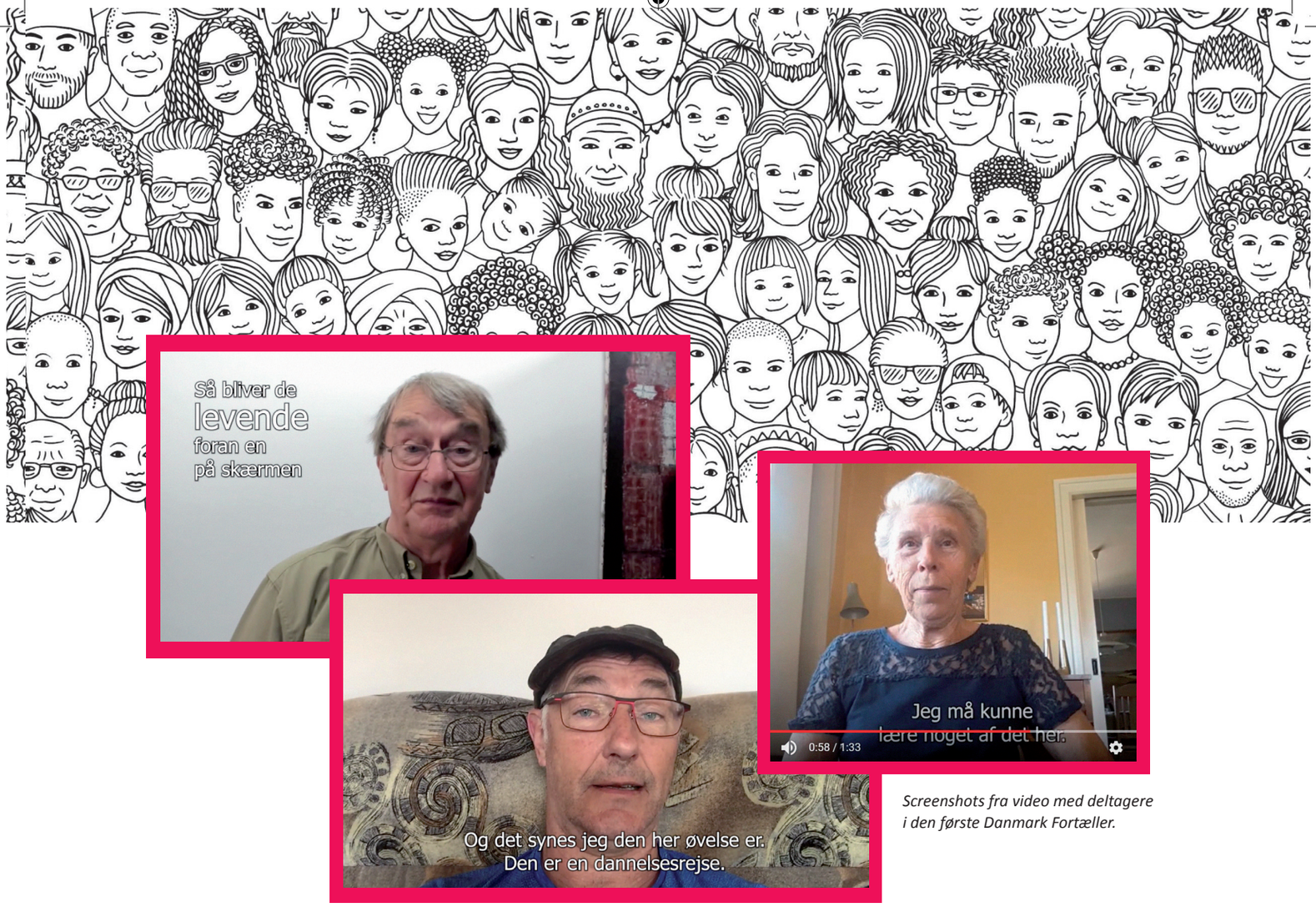

Screenshots fra video med deltagere i den første Danmark Fortæller.

Mogens Cuber havde dette med fra sin deltagelse i projektet: ”Den gode historie skal informere, fascinere og være dannende.”

Større lydhørhed

Mogens Cuber fik ekstraordinært mulighed for at deltage fra Slovenien, fordi det foregik virtuelt. Men det viste sig, at reserveløsningen også havde andre fordele.

”Nogle gange er man mere blufærdig, når man er fysisk samlet. Omvendt kan man føle sig i en ”safe zone” bag skærmen. Jeg oplevede, at der skete noget mærkværdigt, som ikke var mindre intimt,” fortæller Søren Børsting, og Astrid Søe forklarer det sådan her:

”På computeren bliver der en anden lydhørhed over for den, der fortæller. Der opstår et stille og respektfuldt fortællerum, nærmest en slags andægtighed.”

Danmark Fortæller går til scenen

NSAH og DFS vil gerne fortsætte Danmark Fortæller projektet, og vi arbejder sammen om at finde fonde og finansiering til at rulle det ud i større målestok.

Indtil videre har Danmark Fortæller gennemført en række fortælleværksteder, hvor historierne efterfølgende skal danne grundlag for et teaterstykke på Nørrebro Teater om livet under coronaen.

”TILHØRERNE BEDØMMER IKKE HISTORIEN OG FORTÆLLEREN, MEN SVARER MED EN ANDEN FORTÆLLING.”

Jens Larsen

Sekretariatschefen ruller sig ud i en FB-video, der reklamerer for et DFS-debatarrangement i Altingets gård i København.

Medier

Nedlukningen åbnede for mere kommunikation

Det var også coronaens skyld! Vores nyhedsbrev udkom i 2020 med flere numre end nogensinde. Med skiftende restriktioner og nye kompensationsordninger var der brug for hurtig information. 2020 blev også året, hvor vi lancerede en helt ny version af hjemmesiden.

Gang på gang måtte vi short-cutte den ugerytme, som nyhedsbrevet som regel følger. I normale tider samler vi 3-5 nyheder sammen, før vi udsender en udgave af nyhedsbrevet. Men nye regler for, hvor meget folkeoplysningen måtte holde åbent, skulle hurtigt ud. Det samme gjaldt nye kompensationsordninger og korte ansøgningsfrister.

Flere og mere

Alt i alt udkom nyhedsbrevet 44 gange, og det nåede ud til det hidtil største antal abonnenter, næsten 1.700. En stor del af dem er ansatte og frivillige i DFS' medlemsorganisationer og deres afdelinger, men blandt modtagerne er også andre foreningsaktive og rigtig mange, som arbejder med folkeoplysning i kommunerne.

Både nyhedsbrevet og de enkelte artikler fik et nyt look i 2020. Det var en følgevirkning af, at vi lancerede en helt ny version af hjemmesiden. Om det var den nye fremtoning eller det var periodens særlig behov for information, ved vi ikke, men vi kan konstatere, at antallet af abonnenter, som åbner nyhedsbrevet, er steget mærkbart. Den gennemsnitlige åbningsrate ligger nu omkring 40 %.

Med den nye hjemmeside fulgte et mere luftigt design. Den blev også nemmere at finde rundt i, både på grund af en delvis ny opbygning, og fordi vi gennemførte det måske allervigtigste ved enhver flytning: Vi ryddede op i gamle efterladenskaber, som ikke længere blev brugt til noget. Og så benyttede vi lejligheden til at forbedre kvaliteten af fotos og i højere grad at anvende infografikker.

Dansevideo og tegnefilm

Med en lille dans anslog sekretariatschefen den løs-slupne stil i den første af 14 korte videoer, som vi producerede i 2020 og slog op på vores Facebookside. En ny studentermedarbejder tilførte de nødvendige kompetencer til årets anden nyskabelse på kommunikationsfronten.

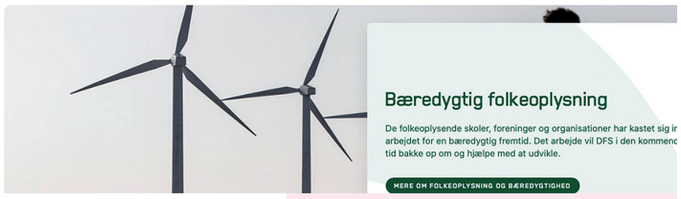

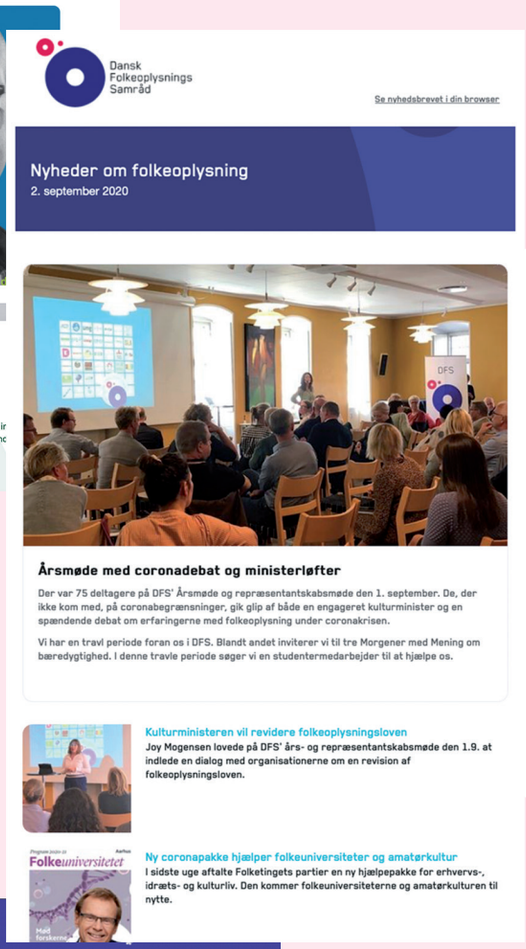

Sekretariatschefens dans opreklamerede et i øvrigt seriøst debatmøde. Vi brugte også videoerne til at introducere de nye samarbejdspartnere i Broen til fremtiden og den Grønne Demoakratifond.

Erfaringerne fra projektet Danmark Fortæller blev præsenteret i tre videoer, hvor den ene var en animeret udgave af en af projektets deltagerfortællinger. Som afslutning på dette video-år præsenterede Steen Hildebrandt sit budskab om bæredygtighed og folkeoplysning i fire adventsvideoer.

Organisationen

Totalrenovering af DFS

Måske er det overdrevet at kalde det totalrenovering. Men hvad skal man ellers kalde et år med ny sekretariatschef, ny strategi, delvis ny bestyrelse, ny organisering af sekretariatet og nye lokaler?

Vi tog tilløb i 2019, da Carolina Magdalene Maier tiltrådte 1. december som ny sekretariatschef. I øvrigt er titlen sekretariatschef også ny. 2020 blev året, hvor hun for alvor tog fat på at sætte sit præg på arbejdet. Det kom hurtigt til at handle om den helt grundlæggende interessevaretagelse om corona-regler og -kompensation på de folkeoplysende skoler- og foreningers vegne.

Verdensmål som pejlemærke

Men inden da nåede Carolina lige netop at være primus motor i formuleringen af DFS' nye strategi, som bestyrelsen vedtog i begyndelsen af året. Strategien sætter bæredygtighed og verdensmål som pejlemærker for al organisationens arbejde.

Hjemmearbejde

For hele sekretariatet blev den største omvæltning nok, at vi i flere perioder måtte lægge en stor del af arbejdet hjemme. I fællesskab håndterede sekretariat og bestyrelse situationen og udviklede vores kompetencer til at arbejde med virtuelle møder og arbejdsprocesser.

Frisk pust

Stor inspiration til både de faste opgaver, nye projekter og coronabetingede arbejdsprocesser fik vi fra i alt fire studentermedarbejdere. For første gang i DFS' historie havde vi gennem hele året tre studenter til at assistere os og give os et frisk pust udefra.

Udskiftning i bestyrelsen

Også i bestyrelsen var der forholdsvis stor udskiftning i 2020. I årets løb forlod tre medlemmer bestyrelsen, fordi de skiftede job: Ole Buch Rahbek (Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark), Joachim Juel Vædele (Grundtvigsk Forum) og Flemming Jørgensen (Coop). De to første blev erstattet af Marlene Borst Hansen (Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark) og Christina Alfthan (Dansk Kvindesamfund) ved valg på repræsentantskabsmødet i 2020. Hermed fik DFS' bestyrelse for første gang en lige kønsfordeling af de ordinære medlemmer. Ved udgangen af 2020 blev Maiken Riis Friberg (Coop) indsuppleret for Flemming Jørgensen.

Fotos: Signe Müller

”VI SKAL VÆRE TÆTTERE PÅ VORES MEDLEMMER OG OMSÆTTE DERES PRAKSIS TIL FORTÆLLINGER, SOM VI DELER MED OMVERDENEN”

Carolina Magdalene Maier

Tættere på medlemmerne

”Med organisationsændringen er det min intention og mit håb, at vi bliver bedre til at være tæt på vores medlemmers praksis og samtidig at omsætte denne til fortællinger, som vi deler med omverdenen – såvel resten af civilsamfundet som politikerne.” Sådan beskriver Carolina Magdalene Maier formålet med den nye organisering af sekretariatet, som trådte i kraft i slutningen af året.

Den mest markante ændring var, at vi delte medlemsorganisationerne op i tre grupper, og tre konsulenter har nu ansvaret for såvel kontakten til disse medlemmer som for den faglige udvikling og interessevaretagelsen for hver deres gruppe.

Modernisering

I september nedsatte bestyrelsen et udvalg, som fik til opgave at se på DFS’ vedtægter for at føre dem ajour med den faktiske situation i folkeoplysningen og i DFS og for at gøre det nemmere at optage nye medlems-organisationer. Udvalget har udarbejdet forslag, som bestyrelsen kan tage stilling til og fremlægge på Repræsentantskabsmødet i 2021.

Nye omgivelser

Til allersidst forlod vi vores lokaler gennem 17 år på Gammel Kongevej og rykkede ind i Højskolernes Hus på Nytorv.

Rykkede ind, er måske så meget sagt. Vi fik flyttet møbler, maskiner og materialer, og vi fik også sat det meste på plads. Men på grund af de skærpede corona-restriktioner har vi endnu ikke benyttet lokalerne så meget.

… og bestyrelsens beretning for 2020, som du sidder med nu, fik også en ny form.

PERSONALE

I løbet af året fik DFS fire nye studenter-medarbejdere, Veronika Schultz, Maria Lindbaum, Signe Müller og Lasse Langdahl, mens vi tog afsked med studentermedarbejder Lise Ryttersgaard og chefkonsulent Helle Bjerregaard.

DFS' medlemmer og associerede medlemmer

Medlemmer

- AOF
- Atlantsammenslutningen
- Coop
- Daghøjskoleforeningen
- DAOS
- Dansk Kvindesamfund
- DOF
- DATS
- DEO
- Efterskoleforeningen
- Europabevægelsen
- FN-forbundet
- Folk & Sikkerhed
- Folkehøjskolerne
- Folkekirkens Ungdomskor
- FOF
- Folkeuniversiteterne i Danmark
- Folkeuniversitetets Komitestyrelse
- Folkevirke
- Fora
- Foreningen NORDEN
- Frie Fagskoler
- Fritid & Samfund
- Grundtvigsk Forum
- Grænseforeningen
- Grøn Hverdag
- Kulturhusene i Danmark
- Kvindernes U-landsudvalg
- LOF
- Netværk for Økologisk Folkeoplysning og Praksis
- Sammenslutningen af Lokalarkiver
- Sammenslutningen af Lokale Radio- og TV-stationer
- SFOF
- Ungdomsskoleforeningen

Repræsentantskabsmødet i 2020 godkendte Nyt Europa som medlem. Medlemsskabet trådte i kraft 1.1.2021.

Associerede medlemmer

- AFS Interkultur
- AKKS
- Danmarks Biblioteksforening
- Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig
- Dansk Friskoleforening
- Den frie Lærerskole
- Komiteen for Sundhedsoplysning
- Kulturelle Samråd
- Ungdomsskolelederne

DFS' bestyrelse

Per Paludan Hansen

Valgperiode 2019-2021 – Sekretariatsleder i LOF – formand for bestyrelsen

Vibeke Sonntag Larsen

Valgperiode 2019-2021 – Sekretariatsleder i Kulturhusene i Danmark

John Meinert Jacobsen

Valgperiode: 2020-2022 – Administrerende direktør i AOF-Danmark

Marlene Berth Nielsen

Valgperiode: 2019-2021 – Souschef og udviklingskonsulent i oplysningsforbundet FORA

Randi Jensen

Valgperiode 2019-2021 – Sekretariatsleder i Foreningen af Daghøjskoler

Henrik Christensen

Valgperiode 2020-2022 – Sekretariatsleder i DOF – næstformand i bestyrelsen

Ejnar Bo Pedersen

Valgperiode 2020-2022 – Sekretariatschef i Ungdomsskoleforeningen

Flemming Jørgensen

Valgperiode 2019-2021 – Chefkonsulent i Coop

Christina Alfthan

Valgperiode 2020-2022 – presse- og kommunikationschef i Dansk Kvindesamfund

Marlene Borst Hansen

Valgperiode 2020-22 – Projektleder, Folkehøjskolernes Forening

Stine Hohwü-Christensen

Udviklingskonsulent – Medarbejderrepræsentant

Resten

… og mange andre aktiviteter

I de foregående artikler har vi beskrevet nogle af de aktiviteter, der har fyldt mest i DFS' arbejde i 2020. Derudover har vi været involveret i meget andet. Det præsenterer vi her i kort form.

Folketing og regering

Arbejdet med corona-regler og kompensation har været altoverskyggende. Derudover har vi arbejdet med disse emner:

- Vi har ved flere lejligheder gjort politikere opmærksomme på aftenskolernes økonomiske situation, herunder de store forskelle i den kommunale støtte. I den forbindelse har vi ajourført vores årlige notat om emnet.
- Vi har været i dialog med Kulturministeriet om finansloven for 2021 og har sikret os, at der ikke var nedskæringer på nogle af vores poster, men en fremgang for folkeoplysningen samlet.
- Vi har forsøgt at sikre, at ikke kun VUC, men også vores FVU-udbydere, kunne søge om støtte til udvikling af IT-baseret undervisning. Arbejdet fortsætter i 2021.
- På Årsmødet oplyste kulturminister Joy Mogensen, at hun i 2021 vil iværksætte et arbejde med henblik på en revision af folkeoplysningsloven. Vi har været i dialog med politikere om dette, og vi har startet en intern afklaring af DFS' positioner og prioriteringer i den forbindelse.

Debatindlæg

Ved debatmødet samt på egne og andres medier har repræsentanter for DFS, primært formanden og sekretariatschefen, deltaget i den offentlige debat. Det har både handlet om folkeoplysningens vilkår og om bredere samfundsemner på grundlag af DFS' værdier.

- Et indlæg i Politiken om folkeoplysningen mod antisemitisme og andre former for diskrimination på baggrund af udtalelser fra statsministeren
- Et indlæg på Altinget.dk om bæredygtighed og folkeoplysning
- Et indlæg på Altinget.dk om civilsamfundet efter coronakrisen
- Et indlæg i Kristeligt Dagblad om behovet for at passe på folkeoplysningen
- Et debatmøde om frivillighed og velfærd
- Et debatmøde om corona og politikerne (Altingets Folkemøde)
- Et indlæg på Altinget.dk om ulighed i støtten til aftenskoler
- Et indlæg i Kristeligt Dagblad om de såkaldte imam-ændringer af folkeoplysningsloven på baggrund af Vifo's undersøgelse af konsekvenserne
- Et indlæg i Berlingske Tidende om folkeoplysningens placering i Kulturministeriet på baggrund af forslag om at flytte det
- En kommentar på DFS' hjemmeside om "Kultur på recept"

Folkemøde

I et normalt år fylder arbejdet med Folkemøde Bornholm meget. Vi nåede at sætte forberedelserne til FM2020 i gang, inden det blev aflyst. Efterfølgende har vi været i tæt dialog med Foreningen Folkemødet og med andre samarbejdspartnere om mulighederne for at gennemføre Folkemødet i 2021. Vi har bakket op om Foreningen Folketmødets forsøg på at skabe et folkemøde, der kan fungere under de coronarestriktioner, der måtte eksistere i juni 2021. Bestyrelsen har også udsendt en udtalelse, som støtter Folkemødets anmodning om økonomisk støtte fra regering og folketing. I slutningen af året påbegyndte vi de praktiske forberedelser af FM2021.

Fremtidens Civilsamfund

Sammen med DeltagerDanmark og CBS udarbejdede vi en stor ansøgning til Innovationsfonden. Fondsmidlerne skulle bruges til et projekt, der gennem en national samtale undersøger de håb og bekymringer, som danske borgere gør sig for fremtiden for på den måde at klæde civilsamfundet på til sine væsentligste opgaver i fremtiden. Undersøgelsesresultatet skal bruges til at styrke det medborgerlige engagement og udvikle civilsamfundsorganisationerne. Projektet gik videre til anden runde, men fik så desværre afslag. Sammen med vores samarbejdspartnere arbejder vi dog videre med at finde finansiering til projektet.

Andre eksterne samarbejder

Det er en integreret del af DFS' arbejde, at vi tager imod invitationer til samarbejde med eksterne aktører og selv tager initiativ til det. Det gælder både andre civilsamfundsorganisationer og offentlige myndigheder og institutioner. Ud over, hvad der er omtalt i andre dele af beretningen, har vi i 2020 arbejdet sammen med disse:

- *Voksenpædagogisk Forum*. Vi planlagde en workshop om folkeoplysning og bæredygtighed på forummets forårskonference "Voksenlæring til et grønt, konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden". Konferencen måtte desværre aflyses.
- *Rådet for sund mad* er en ny samarbejdspartner, og samarbejdet er i en forberedende fase.
- *ABC for mental sundhed* er vi medlem af, og det er flere af vores medlemsorganisationer også.
- *Sammen om mental sundhed* blev vi medlem af i 2020.
- *Danmarks Biblioteksforening* er både associeret medlem og samarbejdspartner. I 2020 udgav vi sammen publikationen "Fremtidens oplyste samfund", som indeholder lokale eksempler på gode samarbejder mellem biblioteker, kulturhuse og aftenskoler.
- *Nordic Bildung* er en international organisation med Lene Andersen som fremtrædende figur. Sammen med Nordic Bildung og DVV-International (tysk folkeoplysningsorganisation) har DFS opnået økonomisk støtte fra EU-programmet Erasmus+ til projektet "Building Inclusive Lifelong learning systems by Developing a European Understanding of Bildung for the Next Generations".
- *Vifo og DPU* samarbejder med DFS om et forskningsprojekt om den pædagogisk praksis i folkeoplysning om bæredygtighed, herunder samarbejde med kommuner. I øjeblikket afsøges fondsfinansiering.
- *Sustainia* er en tænketank, stiftet af Erik Rasmussen, som har fokus på at arbejde for en bæredygtig omstilling af samfundet. I 2020 lancerede Sustainia konceptet "Drejebog for Danmark", som er en storstilet satsning på en bæredygtig omstilling i alle dele af det danske samfund. DFS og Sustainia indgik i den forbindelse samarbejde om at udvikle et ambitiøst og nytænkende folkeoplysende program for bæredygtig omstilling, som skal kunne anvendes af alle DFS' medlemsforeninger. Pt søges finansiering til programmet.

Medlemstilbud

- DFS uddelte over to millioner kroner fra de tre faste puljer, der skal understøtte folkeoplysning, først og fremmest udviklingsprojekter. I 2020 tog vi en ny database i brug. Den gør det både lettere for ansøgerne og for sekretariatets og puljeudvalgets bevillingsarbejde. Vi oprettede også nye sider på hjemmesiden, hvor alle kan lade sig inspirere af de projekter, som har modtaget støtte.
- DFS' medlemsorganisationer har adgang til gratis it-support hos vores samarbejdspartner Solid-it. Det er også muligt at få DFS-støtte til it-udviklingsprojekter hos Solid-it. Det sidste gjorde fem medlemsorganisationer brug af.
- DFS' medlemsorganisationer har mulighed for at deltage i et fællesabonnement på en række af Altingets portaler. Ved fornyelsen i efteråret 2020 valgte syv medlemmer at benytte sig af dette.
- Som medlem af DFS kan man indgå i DFS' abonnement på mediesøgning via Infomedia. I 2020 gjorde to medlemsorganisationer brug af denne mulighed.

Seksuelt grænseoverskridende adfærd

Et fornyet fokus på seksuel chikane i 2020 har givet DFS anledning til at igangsætte udarbejdelsen af en række udviklingsmaterialer, der har til formål at støtte interne drøftelser og sikre sunde arbejdsfællesskaber i folkeoplysningen. Materialet vil have særligt fokus på forebyggelse og håndtering af seksuelt grænseoverskridende adfærd og bl.a. bestå af guides til reflektionsmøder, workshops og guide til udarbejdelse af samværspolitik.

Tilskud til folkeoplysende voksenundervisning

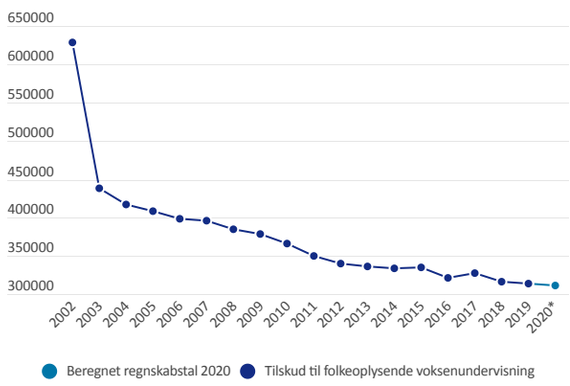

Netværk i DFS

- **Bæredygtighedsnetværk**
- **Dokumentationsnetværk**
- **Folkeoplysningens Kommunikationsnetværk**
- **Netværk for FVU og OBU**
- **Sekretariatsledernetværk**
- **Strategisk Forum**

Oversigt over DFS-repræsentation i eksterne repræsentantskaber, råd og nævn

Bibeskæftigelsesnævnet:
Flemming Jørgensen, Coop

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA),
repræsentantskabet: Randi Jensen, Daghøjskoleforeningen

Den uafhængige Politiklagemyndighed:
Ejnar Bo Pedersen, Ungdomsskoleforeningen

Det Danske Kulturinstitut: repræsentantskabet: Joachim Vædele, Grundtvigsk Forum

Dommerudnævnelsesrådet:
Knud-Erik Terkelsen, Grænseforeningen

Kulturstyrelsens udvalg for Folkebiblioteker RUF,
Helle Bjerregård/Stine Hohwü-Christensen, DFS (udvalget nedlagt efteråret 2020)

Pressenævnet:
Marlene Borst Hansen, Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark

Pressenævnet:
John Meinert Jacobsen, AOF Danmark

Repræsentantskabet i Fonden Teknologirådet:
Vibeke Sonntag Larsen, Kulturhusene i Danmark

Rådet for Menneskerettigheder:
Per Paludan Hansen, LOF

Rådet for Voksen- og Efteruddannelse (VEU-rådet): John Meinert Jacobsen, AOF Danmark

Samarbejdsudvalget mellem oplysningsforbundene, DUF, Idrætten, KL, Folkeoplysningsudvalgene og Dansk Folkeoplysnings Samråd:
Carolina Magdalene Maier, DFS

Undervisningsministeriets EU-Specialudvalg:
Ikke besat i 2020

Referencegruppe for voksenuddannelse og folkeoplysning (herunder EPALE), Uddannelses- og Forskningsministeriet: Per Paludan Hansen, LOF

Vi nåede at gennemføre det første møde i bæredygtighedsnetværket fysisk. De følgende var digitale.
Foto: Signe Müller.

Dansk Folkeoplysnings Samråd er en paraplyorganisation for 36 folkeoplysende foreninger. Vores hovedopgave er at værne om og styrke folkeoplysningens vilkår og vedkommenhed i Danmark. Det gør vi gennem betjening af vores medlemsforeninger, politisk interessevaretagelse og etablering af samarbejder og partnerskaber med både medlemsforeninger og eksterne partnere.

Dansk
Folkeoplysnings
Samråd

Nytorv 7, 2. sal | 1450 København K | (+45) 33 15 14 66 | dfs.dk | dfs@dfs.dk